

Otevřený dopis RNDr. Liboru Ambrozkovi, ministrovi životního prostředí a vedení Národního parku Šumava

Spor, který se vede o management NP Šumava má již svoji historii, která byla založena mediální kauzou, pořadem ČT „Nedej se“, často zviditelněna v tisku atd. Vyznačuje se útočně vedenými požadavky brilantních spíkrů z řad úplných laiků, ale i zanícených dogmatiků, méně již vědců, biologů a dožaduje se nezasahování proti kůrovci lýkožroutu smrkovému. Takový postup, tj. úplné uhynutí smrčín na velkých plochách a následná sukcese se považuje za přirozený proces a požaduje se jeho rozšíření na převážnou většinu území parku. Pozvaná dvoučlenná mise IUCN, erudovaných odborníků spíše v ochraně přírody, kteří za dva dny nemohli do hloubky posoudit tento unikátní evropský problém a dopad takového režimu na les, odsoudila mediálně vedenou diskusi. Přiklonila se ale rovněž k bezzásahovému režimu na 75% území parku, ale s tím, že jde o konečný cíl a je na naši úvaze, za jak dlouho se k němu dospěje.

Na druhé straně stojí vědecká fronta lesníků nejrůznějšího odborného zaměření, ale i praktici, jimž není osud lesů NP lhostejný. Ti považují za cíl přeměnu převážně nepůvodních smrkových lesů, vzniklých po dlouhodobé kolonizaci, pastvě a založených ve velké míře umělou výsadbou, často nepůvodního smrku. Druhá a prostorová přeměna by měla nastat cíleným lesnickým managementem, využívajícím lesní prostředí živého, byť mnohdy smrkového lesa a tato cesta se považuje za nejschůdnější k dosažení přirozeného stavu lesů, které kdysi na Šumavě byly. Upozorňovalo se nescetně, že lýkožrout se vlastně vyvinul jako nástroj generační obměny a rozpadu, ale severského lesa, který se tím spíše uplatňuje ve věčně oslabených hospodářských smrčínách. Generace lesníků s ním bojovaly a ví se, že lýkožrout dovede, jako šířící se oheň, usmrtit smrkové lesy na tisících hektarů. Není proti němu jiné obrany než napadené stromy kácet, odkorňovat a tak ho hubit, méně úspěšný je odchyt do rovněž skácených lapáků nebo odchyťových zařízení, používajících feromon. Jeho početnost se musí neustále snižovat, neboť v kritickém množství napadá i zcela zdravé a odolné stromy. Proces takového rozpadu lesa je ale přirozený pro severské smrčiny, nejsme si již tak zcela jistí, zda rovněž probíhal v přirozených horských smrčínách, které se u nás vyskytovaly asi od 1200m výše, ale v podstatě se nezachovaly.

Na naprosto převážné části území NP byly ale listnaté nebo smíšené porosty, převážně buku a jedle s příměsí javoru, jilmu a se zvyšující se nadmořskou výškou také smrku a jeřábu. Ty se při generační obměně nerozpadají najednou, ale následkem dřevokazných hub a hnilob jednotlivě, po jednotlivých stromech nebo skupinkách, takže vzniká zcela unikátní smíšený a rozvrstvený les. Jeho vytvoření nebo alespoň nastartování jeho samovolného vzniku by mělo být konečným cílem ochrany přírody v NP, neboť zde již mohou vskutku probíhat přirozené procesy. Zahubení hospodářského, zcela umělého smrkového lesa kůrovcem proto nelze označit za přirozený proces a v tom chybovali nejen zástupci IUCN, ale neuvědomují si to stále ani ochránci, přivazující se ke stromům. Následně vzniklý les by byl z větší části opět zase smrkový a k přirozenému stavu by se přibližoval za stovky let.

V Národním parku však nejde jenom o přirozenou povahu lesa. Je třeba vyzvednout také jiné funkce lesa, jako vodohospodářskou, ochrannou a zejména rekreační, které po uhynutí lesa nebudou plněny. Představy tzv. ochránců, že kůrovec bude zcela huben ve druhých zónách, límcovitě vymezených kolem zón prvních, je iluzorní a skončil by velkými pasekami, jak je známe v okolí hranice s bavorským NP a pochopitelně velkými škodami v okolních hospodářských lesích. Protože loňský suchý a teplý rok způsobil silné oslabení stromů a naopak namnožení kůrovců, považujeme nezasahování za hazard a jistou zkázu smrčín nejen na území národního parku, bez ohledu na zóny, ale také v širokém okolí, včetně území zahraničních.

Pane ministře, s veškerou vážností Vás upozorňujeme na toto jisté nebezpečí a zodpovědnost, kterou máte nejen vůči cílům ochrany přírody, ale i vůči obyvatelům, kteří zde žijí, podnikají a zotavují se. Jak bude les na celém území NP vypadat, je možno se přesvědčit v tzv. bezzásahovém pásmu mrtvého lesa, kde rozhodně nevznikne původní les smíšený s bukem a jedlí. Nejde o to vydávat rozhodnutí, ale bude třeba se také za ně zodpovídat. Pokusili jsme se ještě jednou zevrubně na problém Šumavy poukázat, aby po dokonání díla zkázy nebylo řečeno, že nebezpečí nebylo známo.

**Akademická obec Lesnické a dřevařské fakulty
Mendelovy zemědělské a lesnické university v
Brně**